

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.ик.н. Георги Чобанов, Стопански факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”

за научните трудове на гл. ас. д-р Атанас Димитров Георгиев, представени за участие в обявения в Държавен вестник, бр. 90 от 15.11.2016 година, конкурс за доцент по професионално направление 3.8. Икономика (Икономика и управление по отрасли – Енергетика)

1. Обща характеристика на научната и педагогическата дейност на кандидата.

Съгласно предоставената справка от кандидата, гл. ас. д-р Атанас Георгиев участва в конкурса със следните публикации:

1. Монография

1.1. Георгиев Ат. (2016) „Икономика на енергийните ресурси“, Издателство „Св. Климент Охридски – Стопански факултет“, ISBN 978-954-9399-42-4 (184 стр.).

2. Учебно помагало

2.1. Георгиев Ат. (2014) „Регулирани услуги, пазари и ценообразуване, Издателство „Св. Климент Охридски – Стопански факултет“, ISBN 978-954-9399-22-6 (120 стр.).

3. Глава в монография

3.1. Georgiev A. (2016) “Shale and Eastern Europe – Bulgaria, Romania, and Ukraine”, in Yongsheng Wang and William E. Hefley, eds., The Global Impact of Unconventional Shale Gas Development: Economics, Policy and Interdependence" ISBN 978-3-319-31678-9, <http://www.springer.com/us/book/9783319316789>, Springer International Publishing.

3.2. Георгиев Ат. (2015) „Анатомия на кризата“, глава „Разместване на пластове в енергетиката“, стр. 129-139, ISBN 978-954-8624-45-9, Научен редактор: Хаджинеделчева К., Съставители: Ганев П., Св. Костадинова, Институт за пазарна икономика, София.

4. Студии

4.1. Георгиев Ат., М. Кръстева (2015) Провеждане на информационна кампания за пълната либерализация на електроенергийния пазар в България, Сборник докторантски трудове - Четвърта част, ред. Николов Ал., А. Бънкова, Ат. Георгиев, Н. Нетов, Л. Иванов, Алб. Антонова, издателство:СУ "Св. Климент Охридски", стр.80-104, ISBN 978-954-9399-32-5.

4.2. Георгиев Ат. (2013) Методики за измерване степента на независимост на енергийните регулаторни агенции, Сборник докторантски трудове - първа част, ред. Николов Ал., Алб. Антонова, Е. Николова, издателство:СУ "Св. Климент Охридски", стр.96-118, ISBN 978-954-9399-19-6.

5. Статии в специализирани научни издания с редколегия

- 5.1. Georgiev A. (2016) Opportunities for Bulgaria according to the Energy Union strategy, Energy Diplomacy. Foreign Affairs Research Papers, eds. Matev L., издателство: Bulgarian Diplomatic Institute, Ministry of Foreign Affairs, 2016, стр.75-83, ISBN 978-619-7200-07-2
- 5.2. Georgiev A. (2015) Bulgaria – the Island of Non-Liberalization, ICER Chronicle, том:3, 2015, стр.30-34.
- 5.3. Georgiev A. (2015) Regulatory Challenges for Nuclear Energy in Liberalized Electricity Markets, BgNS Transactions, том:20, брой:2, 2015, стр.92-95, 1310–8727, Ref , IF/IR.
- 5.4. Георгиев Ат. (2015) Новите възможности за България според Стратегията за Енергиен съюз (част 1), Общество и право, брой:6, 2015, стр.77-86, ISSN 0204-85-23.
- 5.5. Георгиев Ат. (2015) Новите възможности за България според Стратегията за Енергиен съюз (част 2), Общество и право, брой:7, 2015, стр.90-99, ISSN 0204-85-23.
- 5.6. Georgiev A. (2015) Regulatory Challenges in a Transitional Electricity Market: Evidences from Bulgaria, Сборник докторантски трудове, редактор/и:доц. Александър Николов, издателство:СУ "Св. Климент Охридски", 2015, стр.105-118, ISBN 978-954-9399-27-1.
- 5.7. Георгиев Ат. (2014) Регулаторни проекции на индустриалната и енергийна сигурност, Единадесета международна конференция "Сигурността в Югоизточна Европа. В търсене на интелигентни решения", ред.: Динков Д., издателство:Демакс АД, 2014, стр.408-413, ISBN: 978-954-479-043-1.
- 5.8. Георгиев Ат. (2014) Реформиране на мерките за подкрепа на възобновяемите енергийни източници в българския електроенергиен пазар, Енергиен форум 2014, ред.: Цанев Ц., Б. Бонев, Св. Цветкова, Д. Баев, издателство:Научно-технически съюз на енергетиците в България, 2014, стр.264-279.
- 5.9. Георгиев Ат. (2014) Независимост на българския енергиен регулатор - Държавна комисия за енергийно и водно регулиране, Годишник на СУ "Св. Климент Охридски", Стопански факултет, Том 12, ред. Чобанов Г., Ж. Владимирова, Т. Седларски, М. Видолова, С. Милева, Е. Станчева, Н. Добрев, издателство:Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2014, стр.93-106, ISSN 1311-8420.
- 5.10. Георгиев Ат. (2010) Нови знания и умения за персонала в публичните услуги, Човешки ресурси, брой:3, 2010, стр.19-20, ISSN 1312-319X.

6. Статии в научни издания без редколегия

- 6.1. Георгиев Ат. (2015) 10 години либерализация в електроенергетиката, Енергиен форум, брой:15-16, 2015, стр.117-119, ISSN 1313-2962.
- 6.2. Георгиев Ат. (2015) Исторически акценти от последните 50 години. Кратък исторически поглед към последните няколко десетилетия - "Златния век" на българската енергетика, Енергиен форум, брой:15-16, 2015, стр.16-19, ISSN 1313-2962.
- 6.3. Георгиев Ат. (2014) Интеграция на ВЕИ в българския пазар, Енергиен форум, том:13-14, 2014, стр.18-20, ISSN 1313-2962.
- 6.4. Георгиев Ат. (2014) Либерализацията - 10 години по-късно, Електроенергийният пазар в България... 10 години по-късно, ред.: Делисивков К., К. Стаменов, Н. Минков, П. Найденова, К. Косоров, издателство:Сдружение Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори (БФИЕК), 2014, стр.92-95, ISSN 2367-5829.

- 6.5. Георгиев Ат. (2013) Либерализация и регулация - в търсене на правилния баланс, Енергиен форум, том:11-12, 2013, стр.23-26, ISSN 1313-2962.
- 6.6. Георгиев Ат. (2012) Либерализация и повече регулаторна независимост през 2013 г., Енергиен форум, том:9-10, 2012, стр.7-9, ISSN 1313-2962.
- 6.7. Георгиев Ат. (2012) Енергийният пазар през призмата на законодателството, Енергиен форум, том:7-8, 2012, стр.8-12, ISSN 1313-2962.

Педагогическа дейност

Справка за учебната натовареност на гл. ас. д-р Атанас Георгиев

Учебна дисциплина	Специалност	Образователна степен/ОКС бакалавър/ОКС магистър	Задължителна/ избираема	Брой часове	
				лекции и	упр.
Регулирани услуги, пазари и ценообразуване	МП Икономика и управление в енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги	ОКС Магистър	задължителна	30 ч.	30 ч.
Икономика на инфраструктурата и мрежовите индустрии	МП Икономика и управление в енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги	ОКС Магистър	задължителна	45 ч.	30 ч.
Енергийни баланси и прогнозиране	МП Икономика и управление в енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги	ОКС Магистър	избираема	45 ч.	30 ч.
Мениджмънт на енергийни и ютилити компании	МП Икономика и управление в енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги	ОКС Магистър	задължителна	45 ч.	30 ч.
Проектно финансиране	МП Икономика и управление в енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги	ОКС Магистър	избираема	-	30 ч.
Всичко				165 ч.	150 ч.

Научната и педагогическа дейност на гл. ас. д-р Атанас Георгиев се отличава с постигнати сериозни резултати, които се изразяват в публикуването на множество научни изследвания и разработването и изнасянето на редица специализирани курсове. Той има натрупан значителен преподавателски опит. Неговите публикации подпомагат в голяма степен подготовката и провеждането на учебния процес. Издаденото през 2014 г. учебно помагало „Регулирани услуги, пазари и ценообразуване съдържа лекциите по дисциплината „Регулирани услуги, пазари и ценообразуване”, преподавани на студентите от магистърската програма „Икономика и управление в

енергетиката, инфраструктурата и комуналните услуги” в Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски”. Изданието може да е интересно и полезно за по-широк кръг читатели, които искат да научат повече за българските сектори инфраструктура, енергетика и ютилитис.

2. Основни научни и научно-приложни приноси

Приносите могат да се разделят в четири групи от трудове:

- 1) Трудове, в които се изследва темата за институционална независимост на регулаторните агенции в енергетиката. В част от тези публикации се съдържат претенции за теоретични приноси към методологията за определяне на критериите за институционална независимост на енергийните регулаторни агенции. Това са публикациите NN 2.1., 4.2. 5.7., 5.9., 6.5., 6.6.
- 2) Трудове, в които се изследва темата Икономика на енергийните ресурси (NN 1.1., 2.1., 3.1., 5.3., 5.7).
- 3) Трудове, в които се разглеждат ефектите от европейските енергийни политики върху националната енергийна политика на Република България и възможните подходи и резултати от уеднаквяването на политиките в ЕС и България (NN 5.1., 5.4., 5.5., 5.8., 6.3.)
- 4) Трудове, посветени на актуални проблеми и решения за електроенергийния пазар в Република България (NN 3.2., 4.1., 5.2., 5.6., 5.10., 6.1., 6.2., 6.4., 6.7.).

Група 1.

а) Изследване на институционалната независимост на регулаторните агенции в енергетиката

В публикациите NN 2.1., 4.2. 5.7., 5.9., 6.5., 6.6. се изследват критериите за институционална независимост, формирани от други изследователи по темата. В публикация 2.1. е разгледана подробно икономическата теория, свързана с регулирането на естествени монополи, европейското законодателство, свързано с регулирането на естествено-монополни услуги, както и българското законодателство и нормативна уредба. Разглеждат се конкретни казуси и решения на Комисията за енергийно и водно регулиране. Анализирани са основните аспекти на независимостта: независимост от политици на изборни длъжности; независимост от регулираните компании; независимост в процеса на вземане на решения.

б) Видоизменена методология за качествена оценка на формалната и неформалната независимост на регулаторните агенции в енергетиката

В публикациите 2.1., 4.2. и 5.9. се проучват възможностите за създаване на функционално пълна система с практически мерки за повишаване степента на независимост на националния енергиен регулатор в Република България – Комисията за енергийно и водно регулиране. Чрез нова методология е направена качествена оценка на формалната и неформалната независимост на българския енергиен регулатор КЕВР по отношение на отрасъл електроенергетика. Обоснована е тезата, че неформалната независимост на енергийния регулатор в България не е достатъчна и трябва да бъде подобрена. Обобщени са предложения за мерки, които да допринесат за по-голяма институционална независимост на българската регулаторна агенция КЕВР.

Група 2.

а) Изследване на икономическите стимули за добив (производство) и потребление на енергия.

В публикация 1.1. са изследвани веригата на добавена стойност в енергетиката, стимулите за потребители и производители при производството и потреблението на енергийни продукти, както и регулирането на отношенията в отрасъл енергетика. В първата част са разгледани въвеждащите концепции за икономиката на енергийните ресурси – основни понятия, свързани с Икономиката на енергийните ресурси, терминология, ограничения на изследването; представяне на енергийните баланси като инструмент за анализи и прогнози; класификацията на енергийните ресурси. Втората част от изложението представя бизнес аспектите на енергийната икономика, свързани с конкурентоспособността на индустрията, както и темата за естествените монополи и регулирането в енергетиката. Представена е и идеята за Енергиен съюз в Европа. Третата част от монографията разглежда историческото развитие и актуалните предизвикателства пред електроенергийния отрасъл на България, поставя акцент върху предизвикателствата на ВЕИ и представя интелигентните мрежи и тяхното място в съвременната енергетика. Последната част от изложението е посветена на природния газ. В нея са анализирани сигурността на доставките на природен газ за България и свързаните с нея предизвикателства, възможностите и предизвикателствата, свързани с развитието на т.нар. Южен газов коридор, както и икономическите ефекти от евентуалното добиване на шистов газ в България, Румъния и Украйна. Някои от тези теми са разгледани и в някои глави от публикация 2.1.

б) Ефекти от промяната на икономическите стимули върху някои подотрасли на енергетиката

В публикация 3.1. е представен анализ на пазара на природен газ с акцент върху развитието на шистовия газ в България, Румъния и Украйна. Анализът включва данни за геоложките особености на региона, сравнителен анализ за историческите и политическите аспекти, актуални данни за енергийните баланси на трите държави, данни за влиянието на енергийните ресурси върху макроикономическите показатели на трите държави, както и аспекти на сигурността на енергийните доставки.

В публикация 5.3. са разгледани ефектите от промяната в икономическите стимули за ядрената енергетика. Особено внимание е отделено на схемата за подкрепа „Договори за разлика“, използвана във Великобритания за подкрепа на ядрени и други нисковъглеродни електропроизводители. Анализирани са положителните и отрицателните страни на този тип подкрепа за нисковъглеродни мощности и са представени резултатите от работата на схемата във Великобритания. Извършен е сравнителен анализ на схемите за подкрепа и са дадени предложения за промяна на регулаторната и законодателна рамка в Република България.

Темата за индустриалното потребление на енергия и стимулите към индустриалните енергийни консуматори е разгледана в публикация 5.7. Докладът разглежда енергийните баланси на Европейския съюз и Република България с акцент върху конкурентоспособността на индустриалните потребители на енергийни ресурси.

Група 3.

а) Европейски енергийни политики и ефекти върху националната енергийна политика на България

В публикации 5.1., 5.4. и 5.5. е представена Стратегията за Енергиен съюз, обявена от Европейската комисия през 2015 г., както и актуалните предизвикателства пред

България, свързани с прилагането на новите енергийни политики в Европейския съюз. Анализирани са предпоставките за формиране на общата политика на Енергийния съюз, Особено внимание е отделено на т.нар. „островни национални енергийни пазари“ в ЕС, сред които е и българският пазар на електроенергия и природен газ. Публикациите от тази група представят за първи път в България анализ от подобен тип.

б) Очаквани ефекти от уеднаквяването на енергийните политики в ЕС и България

В публикациите 5.1., 5.4. и 5.5. са обобщени мнения на други изследователи по темата и са дадени конкретни препоръки за формиране на бъдещата енергийна политика на Република България. Разгледани са различни възможности за интегриране на стратегията за Енергиен съюз в българската енергийна политика и са дефинирани конкретни предложения за изменение на националното законодателство, регулаторната рамка и енергийната стратегия на страната.

в) Интегриране на ВЕИ в българския електроенергиен пазар

В публикациите 5.8 и 6.3., както и частично в други публикации (3.2., 6.1. и 6.5.) е представено актуалното състояние на европейските и българските политики за подкрепа развитието на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) като част от процеса по изпълнение на националните задължения съгласно Директива 2009/28/ЕС. Анализирани са икономическият ефект от избрания модел за подкрепа на ВЕИ в България чрез т.нар. „преференциални цени“ и дългосрочни договори за изкупуване на произведената от възобновяеми източници електроенергия. В публикация 5.8. е представена алтернативна схема за подкрепа на ВЕИ в Румъния чрез т.нар. „търгуеми зелени сертификати“. Анализирани са предимствата и недостатъците на използваните в България и Румъния схеми за подкрепа на ВЕИ, представени са резултати от двата национални пазара и са дадени препоръки за подобряване на схемите за подкрепа в България, както и за уеднаквяване на политиките за подкрепа на ВЕИ в Европейския съюз.

В публикация 6.3. са анализирани прогнозите за развитие на пазара на ВЕИ в периода 2008-2014 г., както и реалните резултати, постигнати в европейските икономики. Анализирани са причините за разминаването между прогнозите за развитие на ВЕИ и реално постигнатите резултати. Предложени са възможни решения за коригиране на политиките за насърчаване на ВЕИ както в България, така и за ЕС като цяло.

Група 4

В трудовете с NN 3.2., 4.1., 5.2., 5.6., 5.10., 6.1., 6.2., 6.4., 6.7. са представени различни предизвикателства за електроенергийния пазар в България и са предложени различни подходи за преодоляване на дисбалансите в националния електроенергиен пазар.

а) Дисбаланси в българския електроенергиен отрасъл

В публикация 3.2. са анализирани събитията от периода 2004-2015 г. и икономическите и политическите ефекти от взетите решения в отрасъла през ХХI в. Дефинирани са основните предизвикателства за следващите години и са предложени мерки за решаването им.

В публикация 5.2. се анализира състоянието на регулирането в Република България, дефинирани са конкретните предизвикателства пред регулирания и либерализирания сегмент на българския електроенергиен пазар, направена са оценка за независимостта на регулаторната комисия, както и препоръки за конкретни действия за балансиране на отрасъла и интеграцията му в единния европейски електроенергиен пазар.

В публикация 5.6. е отделено специално внимание на влиянието на дългосрочните договори за изкупуване на електроенергия от конвенционални и възобновяеми

енергийни източници върху баланса на приходите и разходите в регулирания и либерализирания сегмент на пазара.

В публикациите 6.1., 6.2., 6.4. и 6.7. е анализирано развитието на електроенергийния пазар в България. Анализирани са причините за забавянето на процесите, както и начините за ускоряване на процеса по отваряне на електроенергийния пазар в страната. Анализирани са социално-икономическите въздействия от приемането на Енергийната стратегия на Република България, Стратегията за управление на отработило ядрено гориво и радиоактивни отпадъци до 2030 г., приетия през 2011 г. нов Закон за енергията от възобновяеми източници (заменил Закона за възобновяемите и алтернативните енергийни източници и биогорива), промените в секторния Закон за енергетиката и промени в други нормативни актове.

б) Информационни потребности на участниците в електроенергийния пазар при либерализацията на отношенията в него

В публикация 4.1. са изследвани предизвикателствата, свързани с либерализацията на електроенергийния пазар по отношение на информационните потребности при този процес. Анализирани са ролята на Комисията за енергийно и водно регулиране по отношение на комуникационните дейности, свързани с процеса на либерализация, както и множество добри практики от страни-членки на Европейския съюз.

В публикация 5.10. са представени актуалните предизвикателства пред мениджърите и служителите в инфраструктурните, енергийни и ютилити компании във връзка с динамичното развитие на тези отрасли. Специално внимание е отделено на предизвикателствата, свързани с либерализацията на енергийните пазари и новите изисквания както към историческите доставчици на енергийни и ютилити услуги, така и към служителите в тези компании.

3. Критични бележки и препоръки

Към представените трудове могат да бъдат отправени някои критични бележки, които обаче не променят актуалността и значимостта на постигнатите научни приноси. Тези бележки са обсъдени в работен порядък с гл. ас. д-р Атанас Георгиев.

4. Мотивирано заключение

За преподавателската и научно-изследователската работа на гл. ас. д-р Атанас Георгиев може да бъдат направени следните изводи:

- Учебно-педагогическата и научно-изследователската му дейност са на високо методологично равнище.
- Има задълбочени познания в научните области, в които работи, които му позволяват да решава актуални и значими проблеми.
- Активно участва в научни конференции, семинари и други научни форуми.
- Отговаря напълно на посочените в Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение изисквания за придобиване на академичната длъжност „доцент”.

В съответствие с направените изводи предлагам на научното жури да присъди на гл. ас. д-р Атанас Георгиев академичната длъжност „доцент”.

Рецензент:

(проф. д.ик.н. Георги Чобанов)

18.03.2017 г.

София